

14.02.2023

5-А-Б

Історія

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Історія України в пам'ятках і пам'ятниках. Пам'ятники рідного краю.

Мета уроку: формувати знання учнів про пам'ятку історії як скарб, гордість і надбання народу; охарактеризувати поняття «історична пам'ять», «пам'ятка історії», «пам'ятник», як і навіщо турбуватися про пам'ятки історії рідного краю, вчити розпізнати історичні пам'ятки і пам'ятники; описувати пам'ятку історії; показувати на карті місцевість, де розташовані вказані пам'ятки історії України; визначати епоху, в яку вони виникли; виховувати почуття поваги до історичних пам'яток минулого.

Актуалізація опорних знань.

Пригадаймо основні поняття «Історичний диктант»

- *Історична пам'ять*
- *Культура історичної пам'яті*
- *Місця пам'яті*
- *Історичний міф*
- *Усна історія*

Бесіда:

1. *Пригадайте, що таке історичне джерело?*
2. *Які види історичних джерел ви знаєте?*

Вивчення нового матеріалу

1.Опрацюйте опорний конспект:

Пам'ятки історії та культури. Україна має багатовікову історію та культуру. Свідченням цього є пам'ятки історії та культури, які допомагають зберегти історичну пам'ять. Вони є в кожному регіоні України. Це справжній скарб і гордість нашої Батьківщини. Завдяки пам'яткам місто або село стає відомим у світі. З усіх куточків земної кулі приїждять туристи, щоб побачити ці безцінні скарби. До наших днів збереглися замки, фортеці, палади та садиби, парки, монастирі й храми, промислові підприємства та багато інших архітектурних витворів мистецтва. Іноді із сукупності пам'яток постають цілі ансамблі, які відтворюють атмосферу минулих часів. Найвідомішими з них, зокрема, є ансамблі пам'яток історичного центру Львова, старої частини міста Кам'янця-Подільського, Києво-Печерської лаври тощо.

Проте не лише споруди є пам'ятками історії. До них належать також пам'ятні місця й предмети, пов'язані з історичними подіями, розвитком суспільства й держави, твори матеріальної та духовної творчості, які становлять історичну, наукову, художню або іншу культурну цінність. Це можуть бути археологічні пам'ятки (залишки давніх поселень, укріплень, поховань, кам'яні скульптури, наскельні зображення тощо).

В Україні є сім пам'яток ЮНЕСКО:

- Собор Святої Софії:
- Києво-Печерська лавра:
- Ансамбль історичного центру Львова
- Дуга Струве
- Букові праліси Карпат та давні букові ліси
- Резиденція митрополитів Буковини і Далмації
- Дерев'яні церкви карпатського регіону Польщі і України

Історичну цінність мають місця масових поховань померлих та загиблих у війнах і під час трагічних подій, місця загибелі бойових кораблів, залишки бойової техніки, озброєння. Цікавими є твори різних видів мистецтв, документальні пам'ятки — акти органів державної влади й управління, інші письмові та графічні документи, наприклад Остромирове Євангеліє, Пересопницьке Євангеліє, Руська правда, Конституція П. Орлика тощо. Цінними також є кіно-, фотодокументи й звукозаписи, стародавні рукописи й архіви, записи фольклору й музики, рідкісні друковані видання. Тобто все те, що становить історичну й культурно-мистецьку цінність.

Варто запам'ятати!

Пам'ятник — споруда для вшанування пам'яті про людей і події.

Пам'ятки історії — визначні місця, пов'язані з важливими історичними подіями, з життям і діяльністю відомих осіб, культурою і побутом народів.

1. Розгляньте ілюстровану схему, покажіть на ній пам'ятники і пам'ятки.
2. Поясніть, яку інформацію про минуле нашого народу «розповідають» зображені об'єкти.
3. Поміркуйте, чому пам'ятники можуть також бути і пам'ятками історії.

ВИДИ ПАМ'ЯТНИКІВ. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ В ПАМ'ЯТКАХ І ПАМ'ЯТНИКАХ

скульптурна група

бюсти (погруддя)

пам'ятні знаки

меморіальна дошка

тріумфальна арка

статуя (постать у повний зріст)

обеліск

Діємо: практичні завдання

1. Уважно розгляньте ілюстрації історичного колажу і підпишіть до них. Визначте, на яких із них зображено пам'ятники, а на яких історичні пам'ятки.
2. З'ясуйте, яким подіям, історичним діячам і діячкам присвячені зображені пам'ятники.
3. Визначте, які серед цих пам'ятників є скульптурною групою, бюстом, статуєю, обеліском.
4. Визначте час створення історичних пам'яток і які особливості життя суспільства вони ілюструють.
5. Поміркуйте, що можна назвати справжніми «свідками» історії: історичні пам'ятки чи пам'ятники.
6. Висловіть позицію щодо питання: чому потрібно охороняти пам'ятки і пам'ятники.

Хто, на вашу думку, має оберігати пам'ятки і пам'ятники? Яка роль в збереженні пам'яток і пам'ятників держави, спільноти, окремої людини?

Пам'ятник засновникам Києва

Іллінська церква Суботів

Меморіальний комплекс "Пам'яті героїв Крут" Чернігівщина

Національний музей голодомору-геноциду. Київ

Меморіал пам'яті Героям Небесної Сотні. Київ

Пам'ятний знак П.Чубинському Черкаська обл.

ЧОМУ ПОТРІБНО ОХОРОНЯТИ ПАМ'ЯТКИ І ПАМ'ЯТНИКИ

- У нашій державі збереженню пам'яток історії та культури приділяється значна увага. Відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини» цінні пам'ятки історії вносять до Державного реєстру нерухомих пам'яток. Загалом в Україні під охороною перебуває близько 130 тис. пам'яток. І цей список постійно оновлюється. Є в нашій країні також пам'ятки, які вважаються надбанням усього людства. Вони внесені до списку Світової спадщини ЮНЕСКО.

- <https://ukrainer.net/unesco-v-ukraini/>

Закріплення знань

Усна бесіда:

1. Які бувають історичні пам'ятки?
2. Як історичні пам'ятки зберігають історичну пам'ять?
3. Для чого створюють меморіали, пам'ятники?
4. Свідченням якої доби історії України є «кам'яні баби»?
5. Чи можна за пам'ятниками простежити взаємозв'язок різних епох історії України?

2. Перегляньте відео: <https://youtu.be/1LyW44po8NQ>

3. Домашнє завдання: прочитати пар. 20. Виконайте міні дослідження, користуючись пам'яткою «Історія пам'ятника» (на вибір Криворіжжя, Україна).

ПАМ'ЯТКА, ЯК ДОСЛІДИТИ ІСТОРИЧНИЙ ПАМ'ЯТНИК

ПАМ'ЯТКИ ІСТОРІЇ РІДНОГО КРАЮ

- Виконайте мінідослідження «Пам'ятки історії мого рідного міста (села)»: оберіть пам'ятку історії чи пам'ятник, що є у вашому місті (селі), та дослідіть її. Представте результат своєї роботи у класі в довільній формі (розповідь, презентація тощо).

Як дослідити історичну пам'ятку

1. Що це за пам'ятка? До якої групи вона належить?
2. Де вона розташована? Яка на вигляд?
3. Коли було створено пам'ятку? (Вкажіть століття або точну дату, якщо її можна встановити)
4. Яким подіям у минулому чи історичним діям присвячена пам'ятка? Що вона засвідчує?
5. Хто створив пам'ятку? (Ім'я архітектора, художника, скульптора, інженера)
6. Які елементи пам'ятки дають змогу отримати інформацію про минуле?
7. Історію і культуру якого народу чи народів відображає пам'ятка?

Повторіть тему «Писемні пам'ятки»

Завдання надсилайте на освітню платформу Human,
або вайбер 097-880-70-81, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com